

Ο ΒΑΡΙΣΚΙΩΤΟΣ

Η φασαρία διά την κατασκευήν των διαφόρων γλυκισμάτων και της Βασιλόπητας εις τὸ ἀρχοντικὸν τῆς Κυρίας Κούζας — εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις ἀκούεται καὶ προεξέρχεται μόνον τὸ ὄνομα τῆς νοικοκυρᾶς — μᾶς ἀπαλλάττει τῆς ὑποχρεώσεως νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ἡ Σκηνὴ ὑπόκειται κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Βασιλείας τοῦ Ὁθωνος. Σήμερα οἱ καλοὶ-καλοὶ τὰ παίρνουν ὅλα ἔτοιμα.

Αἱ ψυχοκόραι, ἐπὶ τὴν ὁδηγίαν τῆς κόρης τοῦ σπυτιοῦ, τῆς Ταρσίτσας, καὶ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τῆς Κυρίας Κούζας, μητρὸς τριῶν υἱῶν καὶ τῆς μοναχοκόρης, εἶχαν ἤδη ἐτοιμάσῃ ἀπὸ χθὲς τῆς δίπλες, τὰ φιοράκια, τὰ λαγάφτια, τὰ κατημέρια, τὰ καλτσούνια, τοὺς ἄοξιδες, τὰ μελομακάρονα καὶ τοὺς κλασσικοὺς κουραμπιέδες.

Διὰ κάθε ἐνδεχόμενον ὅμως ἐστάλησαν εἰς τὸν φούρνον καὶ δύο διάνοι, διότι ἦτο πιθανόν, μετὰ τὸ κόψιμον τῆς πῆττας, νὰ ἀναπτυχθῇ καμμία ἔκτακτος εὐθυμία καὶ κάποιος ἀδιάκριτος νὰ βάλῃ τῆς φωνῆς! «Μὰ ὄλο γλυκά—γλυκά; δὲν θὰ τσιμπήσωμε καὶ κάτι; δὲν θὰ δοκιμάσωμε καὶ τὰ καλά κρασιά, τὰ ὅποια ποτὲ δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τὸ κελλάρι τῆς Κυρίας Κούζας;»

Ἀφοῦ ἐτοιμάσθησαν λοιπὸν ὅλα αὐτὰ, ἦλθε καὶ ἡ σειρά τῆς Βασιλόπητας. Εἶχαν παραταχθῆ σὲ ἓνα τραπέζι ἡ φιλοτιμιμένη καὶ κοσκιτισμένη ζάχαρι, ἡ ἄχνη, τὰ αὐγά, ἡ τριμμένη μαστίχα, τὸ ἀνθόνερο, τὰ διάφορα μπαχαρικά καὶ τὸ θαυμασίον καὶ ἀδολώτατον βούτυρον. Τὸ προζύμι μέσα εἰς τὴν εἰδικὴν γαβάθην εἶχε φουσκώσῃ τόσον, ποῦ ἡ κυριότης του ἤρρισε νὰ σπάζῃ εἰς διάφορα σημεῖα.

Ἦλθε καὶ τὸ σκαφιδάκι, ἀπαστραπτόν ἀπὸ καθαριότητα, καὶ τελευταία ἡ νεαρωτέρα καὶ ὀγιεσττέρα ἀπὸ τὰς τρεῖς ψυχοκόρας, ἡ Λιμπίτσα, ξεμπρατσωμένη καὶ τετραπαστηκὴ. Τὰ χέρια τῆς — ἄξια καλύτερας τύχης — τὰ ὅποια εἶχε

χονδρόνῃ ἢ ἐργασία, χωρὶς νὰ τὰ καταστρέψῃ, εἶχαν πλυθῆ καὶ ξαναπλυθῆ μὲ τρία σαπούνια.

— Για νὰ ἰδῶ καὶ τὰ νύχια σου! τῆς εἶπεν ἡ Κυρία Κούζα. «Καλά. Τάτριψες καὶ μὲ λεμονόκουπα; Καλά. Φέρε ἐδῶ τὸ λεγενόμπροκο νὰ ξαναπλυθῆς μπροστά μου καὶ ὕστερα ν' ἀρχίσῃς τὸ ζύμωμα . . . Καλά».

Καὶ στρεφόμενη πρὸς τὴν ἄλλην ψυχοκόρην ποῦ ἔσπαζε τὰ αὐγά ποῦ θὰ κτυπηθοῦν:

— Νὰ κλειδώσῃς, Τατιανή, τώρα τῆς πόρτες νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ κανένας χασομέρης καὶ μᾶς ἀλικοντίσῃ ἀπὸ τὴ δουλειά. Τὸ περισσότερο, νὰ μὴν τοῦ κατέβῃ καὶ μᾶς ἔρθῃ ὁ κυρ-Θανάσης...

— Ὁ Βαρίσκιωτος;!

— Ποιὸς ἄλλος;!

— Ἄμ' αὐτός, Κυρία, εἶναι μέσα τόσον ὄρα! Διαβάζει τὴν ἐφημερίδα του καὶ περιμένει τὸν καφέ του.

— Ὡχ ἀλλοίμονο! . . . κάμετέ του γρήγορα τὸν καφέ καὶ πέστε του μὲ τρόπο πῶς μᾶς συγχωρεῖ γιατί ἔχομε πολλὴ δουλειά. Πές του το ἐσύ, Τατιανή. Μπορεῖ νὰ καταλάβῃ πῶς μᾶς εἶναι βάρος καὶ ἄμα τελειώσῃ τὴν ἐφημερίδα του νὰ φύγῃ.

— Ἔχει τρεῖς ἐφημερίδες, μητέρα, λέγει τὸ κορίτσι τοῦ σπυτιοῦ, τὴν «Ἀθηνά», τὴν «Ἐλπίδα» καὶ τὸν «Αἰῶνα» . . .

Κάτι ἐντονώτερον ἤθελε νὰ προσθέσῃ εἰς τὰς ὁδηγίας τῆς ἡ Κυρία Κούζα, ὅταν ἓνα βροντόφωνον «Χαίρετε! . . .» τοῦ κυρ-Θανάση τῆς ἐμαρμάρωσεν ὅλες.

*

— Ἦρθε μὰ ματιὰ νὰ σᾶς καμαρώσω ποῦ βασανίστετε μὲ τῆς αἰώνιες κονταμάρες . . . Μὰ αὐτὸς ὁ καφές, εὐλογημένες, κόκκιλα ἔχει; — Πήγαινε μέσα νὰ χαρῆς τὰ μάτια σου. Καὶ

θάρρη και ο καρφός και παξιμαδάκια ακόμη σά θέλεις.

— Αυτό ν' ακούγεται Μά έλεγα να τον πάρω εδώ είναι και πιο ζεστά.

— Όχι, όχι, δεν κάνει. Ξένο μάτι όταν βλέπει, δεν ανεβαίνει το ζυμάρι.

— Πάλι τὰ αιώνια σκουριασμένα πράγματα άρχισες να μου λές.

— Μά πήγαινε λοιπόν, Χριστιανέ μου, μέσα σου λέω!

— Καλά, καλά πηγαίνω, πηγαίνω Και φειγόντας έμουρμούριζε: «Πώς βασανίζονται αυτές η γυναίκες με το κάθε τι. Τι άνοησίες, τί άνοησίες Να κόψουν λέει την πηττα. Κι αν δεν την κόψουν; Έχάλασε βλέπεις ο κόσμος»

Η Κούζα δεν έκρατήθη και άνεφώνησε: «Όχι! ξεπλακώθηκε η καρδιά μου!. Βάλτε το σύρτη να μην ξανάμπη μέσα! Το βράδυ πρώτος και καλύτερος θα ριχτεί στην πηττα. Τώρα μάς κοροϊδεύει κι' άλλος. Και άποτεινομένη προς την κόρη της: Ένα δά συμπέθερο έχω απ' τον πατέρα σου και καλόν!»

*

Έφθασ' η ώρα. Το συγγενολόι και οι φίλοι ήρχισαν να προσέρχονται.

Προσεφέρθη καρφός και γλυκόν, και μετά τινος συνδιαλέξεις και κουρκουσουριές, εκάθισαν εις τὸ τραπέζι πού θά τὰ κόψουν. Τὰ παιδιά, συγκεντρωθέντα εις μίαν γωνίαν της αίθουσας, ήρχισαν και αυτά από τὸ δακτυλιδάκι, δια να ξεαντλήσουν ήλην την σειράν των παιγνιδιών, τὰ όποια όνομάσθησαν άδφα δια να μη όνομασθούν κοντά.

Ο λανσκενός τώρα εις τὸ τραπέζι δίνει και παίρνει, εὐθύς δὲ από την άρχήν έδειξε τὰς προτιμήσεις του. Όλοι περνούσαν χωρίς να κάμουν πάσαν, μόλις όμως έφθανεν η σειρά του τοκιστοῦ κυρ-Τρύφωνα τὰ χαρτιά δεν έννοούσαν να ξεκολλήσουν απ' τὰ χέρια του. Η συντροφία ήρχισε να δυσανασχετῆ. Στην άρχή έμόρφαζαν, ύστερα έμουρμούριζαν και εις τὸ τέλος τὰ έλεγαν πιά και φωνακτά:

— Όρίστε τὰ χαρτιά, κυρ-Τρύφωνα! Κτύταξε πάλι να της κάμης της δέκα πασίστσος σου.

— Βρε άδερφέ πώς άλλοιώς; ο παρὰς τὸν γνωρίζει — Τζ, τζ, τζ, μά έσὺ είσαι πιά άνυπόφορος! — Σαν μαη' ο άλλος χρόνος έννοια σας και θά τὸν τὰ πάρωμε πίσω (εἶπε κάποιος κρυφά στὸν διπλανόν του). — Κι' αν σηκωθῆ και φύγη; Δὲ θυμάσαι πόροι πού τὸν ήρθε πονοκέφαλος; «Κάθισε κυρ-Τρύφωνα». «Δεν μπορῶ, δεν μπορῶ, πάει να σπάση τὸ κεφάλι

μου. Έπειτα καλύτερα και για σὰς. Έχω χαρτί σήμερα. Θέλετε να σὰς πάρω και τὰ ρέστα;»

— Το θυμάμαι, μά φοβοῦμαι και ένα άλλο. Βρε άδερφέ, ακόμη κάνει πάσες; — Τί φοβάσαι;

— Πώς τὰ μεσάνυχτα σήμερα θα μάς βρουν χωρίς πεντάρα

Ένω δ' ξεηκολούθουν αυτοί τὰς συνομιλίας των μυστικά και φωνακτά, ο κυρ-Τρύφοντας ξεηκολούθει και αυτός της πάσος του. Η Κυρία Κούζα ειχε δαμονισθῆ. Έρχιγνε μία ματιά στα παιδιά, μπαινόβγαινε στην τραπέζαρια δια να ιδῆ τὰς έτοιμασίας, μά τὸν νοῦ της τὸν ειχε στὸ παιγνίδι. Ο κυρ-Αναστάσης, ο σύζυγός της, έχανε καταπληκτικά, ένφ' λόφος όλόκληρος από σφάντζικες ειχεν ύψωθῆ πρό τὸν κυρ-Τρύφωνα.

Έξαφνα της Κυρίας Κούζας της έρχεται μία εμπνευσις. Πλησιάζει τὸν Βαρίσκωτον. Αυτός μόνος από ήλην την συντροφία δεν συμμετείχε εις τὸ παιγνίδι. Σαπλωμένος σε μιὰ πολθρόνα εδίαβαζε της εφημερίδες του περιμένοντας την ώρα της Βασιλόπηττας και όλο ένα κτύταζε τὸ ρολόγι του: «άκόμα 11 και 20', τί διάβολο αυτός ο χρόνος δεν έννοει να ξεκολλήση!»

— Δεν μάς λές και κάνα νέο, κυρ-Θανάση; Του λέγει η Κυρία Κούζα πλησιάζουσα.

— Το νέο είναι, πώς δεν περνά η ώρα.

— Έννοια σου και θάποζημιωθῆς. Σουχω σ' ένα πιάτο από όλα. Μόνο για την πηττα θά σηκωθῆς λίγο και πάλι ξανακάθισαι. Θα σου τὰ φέρη εδώ η Ταρσίτσα.

— Ευχαριστῶ πάντοτε καλή, πάντοτε περιποιητική. Μά να ιδούμε θα σηκωθούν αυτοί οι μονομανείς χαρτοπαίχται απ' τὸ τραπέζι; η θά τὸς εῦρη κι' ο άλλος χρόνος;

— Άμα χτυπήσουν 12 τὸς τὰ χαλῶ εγὼ κι' έννοια σου

— Μακάρι να τὸς τὰ χαλοῦσε και από τὰ τώρα. Έθιμο σου λέει ο άλλος, άκουσ' εθιμο! Έθιμο να γεμίζουν την τζέπη τὸν Τρύφωνα με σφάντζικες. Νά, πάλι ήρθε η άράδα του. Κόλλησαν τὰ χαρτιά στα χέρια του. Διαβάξω, Κυρία Κούζα, εδώ πού κάθομαι, μά τὸ μάτι μου τὰ προφταίνει όλα.

Τώρα τὸ σχέδιον της Κυρίας Κούζας τίθεται εις ένεργειαν.

— Νά, μά σφάντζικα, κυρ-Θανάση. Κάνε μου τῆ χάρι να την ποντάρης τώρα ποιῆχει τὸ χέρι ο Τρύφοντας.

— Μετὰ χαρὰς σου, μά θά την χάσης.

— Δεν πειράζει. Κερδίζω στην άγάπη.

Ζητωκραυγαί υπεδέχθησαν την εμφάνισιν εις τὸ τραπέζι τὸν Βαρίσκωτον.

Ποτέ του δεν ειχε πιάση χαρτί στὸ χέρι. Μό-

νον την πασέντζα τὸν Μεγάλον Ναπολέοντος ήξευρε να ριχῆ.

— Νά! για τὸ καλό, και σεβόμενος τὰ εθιμά σας, βάζω και εγὼ μιὰ σφάντζικα!

Τὸ Άνάστα ο Θεός έγινε τότε.

Ο κυρ-Τρύφοντας τὸν ειτε ένα ξερόν «εὐχαρίστως», αλλά η ματιά του απέδειξε, οτι δεν εὐχαριστήθη και πολὺ από την εμφάνισιν αυτήν τὸν άτζαμη και σκουνηούφλη κυρ-Θανάση.

— Τρία και πέντε. Φωνάζει ο Τρύφοντας Πέντε! Πάρε δύο σφάντζικες, κυρ-Θανάση, και ξεφορτώσου μας.

— Όχι δά, τώρα πού σ' έπιασα, άμα έχης άράδα θά ξανάρθω και η θά της κάμω τέσσερης, η θά μου της πάρης και αυτές! Και ξανακάθισε στην πολθρόνα του.

— Σου της δίνω της τέσσερης να κάτσης στα άβγά σου Του φωνάζει ο Τρύφοντας.

Άλλά τὸ κακόν έγινε πιά. Ο δαίμων τὸν χαρτοπαγνίου—Όρνία πού τὸν ειπε ένας μάγος—ειχε καταδικάση τὸν Τρύφωνα.

Τὸ ρολόγι κτυπούσε τὰ μεσάνυχτα και ο Τρύφοντας ειχε μείνη με μιὰ σφάντζικα.

Όλοι σχεδόν ειχαν πάρη τὰ χρήματά των πίσω.

Η Βασιλόπηττα ένεφανίσθη τώρα με μεγάλην έπισημότητα και κατόπιν με θριαμβευτικόν ύφος η Κυρία Κούζα, τρίτη δὲ κατά την τάξιν η Ταρσίτσα, κρατούσα ένα πιάτο φαφουρι, γεμάτο γλυκίσματα, προωρισμένα δια τὸν Βαρίσκωτον.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΝΑ ΣΤΑ 'ΠΩ; . . .

Στὸ σπίτι σου έρχομαι, κτυπῶ με την καρδιά στὸ στόμα, κτυπῶ την πόρτα με χαρά, πρώτη και δεύτερη φορὰ, κι' απ' έξω στέκω άκόμα.

Στὸ σπίτι σου έρχομαι, κτυπῶ κι' άφες άδικῶς χάνω, και δεν άνοίγεις να στα 'πῶ πῶς σε λατρεύω, σ' αγαπῶ και κἀτι παραπάνω.

Άνοίξε λίγο, καρτερῶ στὸ σπίτι απ' έξω—τάνθογνάι— τὸ παραθύρι σου θωρῶ, μά έτσι άνώφελα θαρρῶ: Σου τἀπαν κι' άλλοι . . .

ΠΑΡΑΦΡΩΝ

Ο ΓΕΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΒΡΕΦΟΣ

Τὸ χρόνο ἀπ' τὰ μεσάνυχτα λίγες στιγμές χωρίζουν.

Τὰ ξόλα φλογερὸγλωσσα μέσα στὸ τζάκι τρίζουν
καὶ τὸ λυχνάρι ἀπ' ἀντικρὺ μὲ λιγοστὸ τὸ λάδι
μόλις τολμᾷ τρεμόφωτο νὰ διώχνη τὸ σκοτάδι.

Δίπλα στὸ τζάκι καθιστὸς γέρος μὲ τ' ἄσπρα γένεια
σ' ἓνα τεφτέρι σκύβοντας δείχνει μεγάλην ἔννοια.
Στὸ πρόσωπό του τῆς φωτιᾶς ἡ λάμπη ἀντιφεγγίζει
καὶ δείχνει τῆς ζαρωματιῆς βαθύτερες. Ἀγγίζει
μὲ τὰ λιγνά ἀκροδάχτυλα τρεμόμενο τὸ χέρι
προσεχτικὰ στ' ὀρθάνοιχτο κι' ὀλόγραφο τεφτέρι
καὶ στρέφοντας μὲ τὴ σειρὰ τρακόσα τόσα φύλλα
δείχνει πὼς νοιώθει σύγγνωρη χαρᾶς ἀνατριχίλα
καὶ φαίνεται περήφανος.

Τὰ φύλλα εἶνε γραμμένα
ἄλλα μὲ γράμματα χρυσᾶ καὶ χάρια τὸ καθένα
κι' ἄλλα μὲ κατακόκκινο κ' αἱματηρὸ μελάνι.

Ἀντίκρου, στὴν παραγωνιά, ποῦ ὁ λύχνος δὲν τὴ φτάνει,
κάθονται τρεῖς γερόντισσες μανηλοσκουφωμένες
ποῦ μοιάζουνε σὰν ἀδερφές. Εἶνε κ' ἡ τρεῖς σκυμμένες
καὶ κᾶπου-κᾶπου στρέφουνε κυττάζοντας τὴ στάχτη,
καὶ νυχτερεύουν ἄφωνες. Ἡ μιὰ κλώθει στ' ἀδράχτι,
ἡ ἄλλη γνέθει καί, κοντὰ σ' αὐτὴν ποῦ κλώθει, ἡ τρίτη
ἓνα ψαλίδι ὀρθάνοιχτο κρατεῖ.

Μέσα στὸ σπίτι
μηδὲ λαλιὰ μηδὲ φωνή, λὲς κάποιο χέρι φράζει
καὶ τὴν ἀνάσα ἀπόβαθα.

Ἐάφνω τ' ὀρνίθι κράζει

σημαίνοντας μεσάνυχτα· ὁ λύχνος τρεμοσβύνει
μὲ μιὰ στερνήν ἀναλαμπὴ σπιθόβολη. Ἐκείνη
μὲ τὸ ψαλίδι ὀρθάνοιχτο κοντὰ σ' αὐτὴν ποῦ κλώθει
κόβει ἀπ' τ' ἀδράχτι τὴν κλωστή· ὁ γέρος χάμω ἐστρώθη
μὲ μιᾶς νεκρὸς κι' ἀσάλευτος.

Ἡ θύρα ἀνοίγει. Μπαίνει
ἡ πιὸ ὠμορφη κ' ἡ πιὸ καλὴ γυναῖκα. Εἶνε ντυμένη
σὰν Παναγία καὶ μαζὶ σὰν Ἀθηνᾶ. Τὰ χεῖλη
ροδογελοῦν στὰ μάτια τῆς ἡλίου λὲς θ' ἀνατείλη.
Στὴν ἀγκυλιὰ βρέφος κρατεῖ, στὸ χέρι τῆς λαμπάδα.

Σηκώνοντ' ἡ γερόντισσες, σκύβουν μπρὸς στὴν Ἑλλάδα.

- Μοιράνετέ το, λέει αὐτὴ, τὸ βρέφος ποῦ ἐγεννήθη.
(Καὶ νά, ξαναδευτέρωσε κ' ἐλάλησε τ' ὀρνίθι).
» Μοιράνετέ το σύμψυχα, πέτε τὸ ροιζικό του —
» θῆνε δικό μου ροιζικό, δικό μου, ὄχι δικό του,
» δικό μου καὶ τοῦ ρήγα μου καὶ τῶν παιδιῶν μου ἀκοῦτε;
» Πάρτε το στῆς ἀγκάλες σας ὄχι μὲ χάρια κι' οὔτε
» μὲ λόγια καὶ μὲ τάμματα ποῦ ἔστοχα περνᾶνε
» θέλω ὅ,τι πῆτε, νὰ γενῆ καὶ θέλω ἀλήθεια νᾶνε.
» Μοιράνετέ το σύμψυχα τὸ βρέφος ποῦ σᾶς δείχνω».

Σπουδαχτικὰ ἡ γερόντισσες ἐγέμισαν τὸ λύχνο,
ἐπήρανε μὲ τὴ σειρὰ τὸ βρέφος στῆς ἀγκάλες
κ' ἡ μιὰ κᾶτι ψιθύρισε κ' ἐχάρηκαν ἡ ἄλλες
κ' ἔσκυψαν καὶ τὸ φίλησαν μὲ τὴν καρδιά των ὅλη
δείχνοντας μὲ τὸ δάχτυλο ψηλὰ κατὰ τὴν Πόλι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΚΥΡΙΑ,

Ο Άγιος Βασίλης ξεγεται σήμερα από την Καισαρεία. Τόν βλέπω καταφορτωμένον με τό μεγάλον του καλάθι, γεμάτον από ευτυχίας, να καταβαίνει αργά-αργά από τό χιονισμένον βουνόν, όπου τόν εχεν ανεβάσθη ή φαντασία τών μικρών παιδιών και τής μητέρας τό βραδυνόν νανούρισμα. Είς όλίγον θα είναι εδώ. Από τό καλάθι του ξεχειλίζουν κοΰκλες κατάνθες με ήμικλειστα μάτια, και βλαχοπούλες με κόκκινα μάγουλα και νά, φαίνεται και τό σπιβαρόν χέρι του ετζάνου που κρατεί τό μολυβένιον του σπαθί. Αφήστε τό πλέξιμόν σας, Κυρία, κ' έλάτε να τόν περιμένωμεν μαζί. Ποιός ξέρει; Ίσως έχει φέρει κάτι και για μās.

Έλάτε εως που να έλθη, ως μετρήσωμεν τά άσπρα μας μαλλιά καθ' ένα τους εφύτρωσε εκεί όπου εφυγε ένα όνειρον, και θα ζήσωμεν ίσως τά παλιά όνειρά μας εις τό μέτρημά τον. Να εδώ επάνω από τό χαριτωμένον σας αυτί, που κρύβει τόσον πλούσια ό σερμός, μία άσπρη, κάτασπρη τρίχα. Είναι άρα γε ή πρώτη, που ήλθε ένα πρωί και σας είδε μελαγχολικήν εμπρός εις τόν καθρέπτην; Είναι ή τελευταία, που εγεννήθη χθές βράδυ βιαστική, ενφ' εκοιμάσθε ευτυχής, και σας εκαιε να εκυνηήσετε τρομαγμένη; Ίσως ή πρώτη, ίσως ή τελευταία. Τι σημαίνει όμως; Η μεγάλη δυστυχία είναι ότι είναι εκεί. Τα άλλα μαλλιά, πλούσια εις χρώμα και νεότητα, την κυττάζουν τρομαγμένα, ό καθρέπτης, συνηθισμένος ν' αντανακλά την παιδικήν σας χάριν, την βλέπει ανήσυχος, σεις την κρύβετε και ή καρδιά θυσιάζει μίαν έλπίδα της αιώνιας δια να την θρέψη. Έτσι ένα πρωί θα έλθη ό Άγιος Βασίλης και θα μās ευρη και τους δύο λευκούς. Τότε—αν σεις δεν βιάσθε— ίσως έλθω πάλιν κοντά σας και σας πώ: Έλάτε

να τόν περιμένωμεν μαζί και ως μετρήσωμεν τά μαυρά μας μαλλιά θα είναι τότε ένας από τους τελευταίους Άγιους Βασίληδες, και τό καλάθι του θα εχη μόνον χιόνια για μās.

Ψυχή μου.

— Διαιτί αφίνωμεν τά μαλλιά αυτά να άσπρίζουν; Δότε μου τά χείλη σας. Έξω φυσά χιονισμένος ό βορριάς, τό ιζάκι σκορπά σπίθες γύρω του, τ' άνθη, που εφερει ό χειμών παγωμένα εις τό άνθοδοχείόν σας, μās κυττούν ζηλότυπα. Δότε μου τά χείλη σας, αφήστε τα να τραγουδήσουν μαζί μου τό άσμα άσμάτων τής νεότητος. Αφήστε τα να χαρίσουν την ευτυχίαν της ήδονής εις τό μικρό αυτό διάλειμμα που αφίνει ό καιρός εις τās αισθήσεις. Αφήστε τα να μās άπατήσουν.

Εις τόν κόσμον αυτόν, όπου όλα, όλα είναι ψεύδη, αλήθειαν λέγουν μόνον τά χείλη, όταν δεν μιλούν. Δότε μου τά χείλη σας με τό ήλικον χρώμα τους θα βιάσωμεν τά λευκά μας μαλλιά, με την πνοήν των θα αναστήσωμεν τά αποθαμένα μας όνειρα, θα ζήσωμεν διπλόν τόν καιρόν μας που περνά, και ό καιρός θα σταματήσει. Γελάτε;

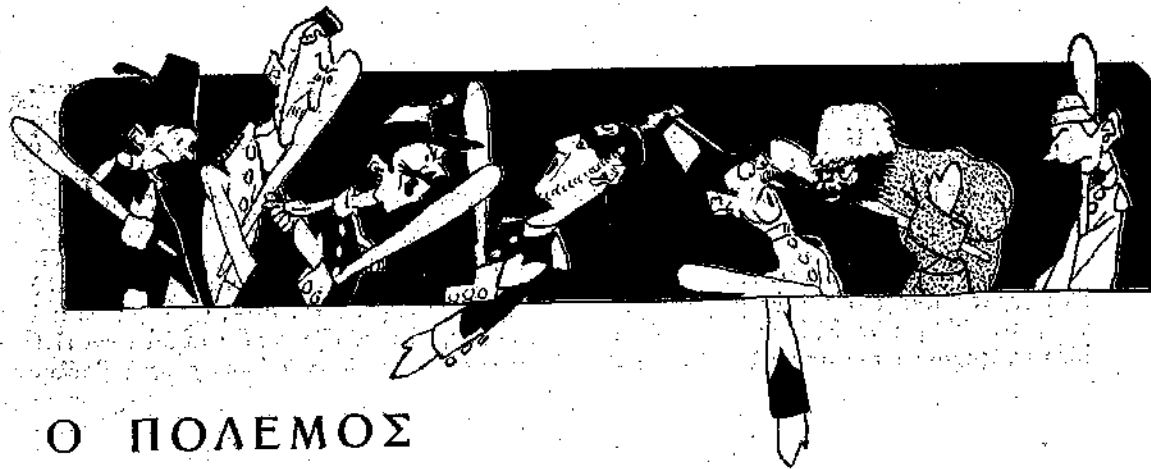
Αφίνετε τό πλέξιμό σας; ..

*

... Έπάνω εις τό καλάθι του χιλιάδες είναι τά παιχνίδια τών μικρών παιδιών. Κοΰκλες κατάνθες με ήμικλειστα μάτια, βλαχοπούλες με κόκκινα μάγουλα, και ετζάνοι που κρατούν γενναίοι τό μολυβένιον τους σπαθί. Κάτω-κάτω όμως εις τό χιονισμένον καλάθι εχεν ό Άγιος Βασίλης κάτι και για μās. Δεν σας τό είπα;

21 Δεκεμβρίου 2915.

ΑΓΥΧΟΣ

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

[Ο διαπρεπής λόγιος κ. Μπάμπης Άγγελος όμιλησεν εις την αθήνασιν τών διαλέξεων του Βασιλικού Θεάτρου, ενόπιον έλεκτου ακροατηρίου, με θέματα του σημερινού Πολέμου. Χάρη τών Παναθηναίων ήθέλησεν ό όμιλητής να παραχωρήσθ τās σελίδας αυτές, αιτινες αποτελούν τόν έπλογον και περιλαμβάνουν την κυρίαν ιδέαν της όλης όμιλίας, τās όποίας με χαράν δημοσιεύωμεν].

Εις αυτόν τόν πόλεμον, τόν λυσσώδη, τόν άπονεομένον, τόν άνόσιον, ερριφθήσαν όλα περιόποι τά έθνη του κόσμου, μεμονωμένα ή καθ' ομάδας, φερόμενα άκράτητα τό εν κατόπιν του άλλου εις την λίμνην αυτήν του αίματος, ως τά πρόβατα του Πανούργου. Λαοί αντιπροσωπεύοντες τās πλέον άνομοίους άνθρωπίνους φυλάς, τās πλέον άρεστώσας γεωγραφικās ζώνας, τά πλέον άσχετα θρησκευματα, ουδεμίαν έχοντες πρότερον προς άλλήλους επιμιξίαν, συνητήθησαν δια πρώτην φοράν επί της σκηνής της παγκοσμίου δράσεως, είτε ως αντιμετώποι, είτε ως παραστάται, αποτελέσαντες τους μάλλον αλλοκότους συνδυασμούς. Ούτως οι Σιβηριανοί εφρέθησαν σύμμαχοι με τους Μαύρους της Σενεγάλης, οι Σέρβοι συμπράττον με τους Ιάπωνας, οι Πορτογάλοι με τους Μαυροβουνίους, ώστε ό εθρικόκομος πρό της πρωτοφανούς ταύτης πυργοποιίας να διατάξη αν πρόκειται, τφ όντι, περι αιμιότητάτου πολέμου ή περι ειθύμου άπερέττας.

Όσοι δε λαοί δεν παρεσύρθησαν ακόμη εις την μεγάλην αυτήν πολεμικήν δίνην, ατέκουν με τό όπλον εις τās χείρας, είτε διότι παραδόκουν την εύθετον στιγμήν, είτε διότι φοβούνται μήπως έχόντες άκόντες αναγκασθούν να εμβουν εις τόν χορόν. Η περίσκεψις και ή επιφύλαξις εις τās τοιαύτας περιστάσεις είνε σωτήριος διότι ό πόλεμος—και μάλιστα πόλεμος οίος ό σημερινός—είνε παιγνίδιον παρουσιάζον πολλά τάπροσδόκητα και του όποιου κανείς δεν δύναται να προΐδη ασφαλώς ούτε την έκτασιν, ούτε την τελικήν έκβάσιν. Πρέπει να γνωρίζετε ότι εις τά θέατρα εν γενει, και εις αυτό ακόμη τό θέατρον

του πολέμου, εισόρχεται μεν ό καθείς άκόπως, αλλά δεν γνωρίζει πάντοτε και πως θα έξέλθη. Και προς άπόδειξιν θα σας αναφέρω την ιστορίαν ενός πτωχού διευθυντού ίπποδρομίου, όστις επήγε κάποτε εις επαρχιακήν τινα πόλιν να δώσθ παραστάσεις. Όρισεν τό εισιτήριον καθ' αρχάς εις δύο δραχμάς, άλλ' επειδή οι θεαταί δεν προσήρχοντο, τό υπεβίβασεν εις μίαν. Τό θέατρον εχηκολούθει να μένη κενόν και ό θιασάρχης τό υπεβίβασεν εκ νέου εις πενήντα λεπτά, άλλ' αι εισπραξεις εχηκολούθουν να είναι άπελπιστικαί και ή πείνα ήπειλει δεινώς τους στομάχους.

Τότε ό θιασάρχης έλαβε γενναίαν απόφασιν άνήγγειλε μίαν παράστασιν με είσοδον δωρεάν και ή κόνδρα εγέμισεν ασφρικτικώς από θεατάς. Ότε ή παράστασις ετελείωσε και οι θεαταί επροχώρησαν να έξέλθουν, είδαν εις την θύραν ανητημένην πινακίδα με μεγάλα γράμματα λέγουσαν: Έξοδος δραχμή μία, δύο δε άθλητικοί ίπποκόμοι, ιστάμενοι παρα την θύραν, εφαινοντο έτοιμοι να επιβάλουν δια της βίας τόν καταναγκαστικόν φόρον της έξόδου εις τους δυστροπούντας.

Άλλ' αφίνοντες τās επιτόλαιους εντυπώσεις και παρατηρήσεις, ως προσπαθήσωμεν να εισδώσωμεν βαθύτερον εις την έννοιαν και την σημασίαν του φαινομένου. Και ως αντιμετωπίσωμεν εύδαρώς μίαν φιλοσοφικότεραν άκοψιν του θέματος: Αυτή ή παράλογος όρμη, με την όποιαν οι πλείστοι τών λαών της γής ερριφθησαν εις την άλληλοκτονίαν, αυτό τό έξαφανικόν φράγμα τών έθνών, αυτή ή παρά πάσαν προσδοκίαν ένσκήψασα άκαδέκτως αιμοχαρής μαρία, δεν είνε τάχα σημείον ένδεικτικόν

κης ως κακόν οἰωνόν δι' οἱ ποντικοὶ κατέφευγον τὰ ὑποδήματά του, αὐτὸς τοὺς καθησύχασε λέγων, δι' τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ὄντως παράδοξον εἶν ἀντιθέτως τὰ ὑποδήματά του ἔτρωγον τοὺς ποντικούς. Ἐἶπε ὅμως βέβαιον δι' ἐπὶ ἡλθον αἴφνης καὶ ἀπροσδοκῆτως συμβάντα ἔκτακτα, γεγονότα μεγαλωστί μεγάλα καὶ πρωτοφανῆ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου. Ἡ σημασία αὐτῶν τῶν συμβάντων εἶναι τόσοσ ὀσβαρά, τοιαύτη δὲ καὶ τηλικαύτη ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ βίου καὶ τῶν σχέσεων τῶν λαῶν, ὥστε ἀσφαλῶς ἐκ τῆς σημερινῆς ἀνατροπῆς θὰ προκύψῃ οὐσιωδὲς αὐτὴ μεταβολὴ εἰς τὴν ὑπάρχουσαν τάξιν τῶν πραγμάτων, τῆς ὁποίας τὰ εὐεργετήματα θὰ καρπωθῶν ἀν' οὐχὶ οἱ τῆς σημερινῆς γενεῆς, πάντως ὅμως οἱ ἐπίγονοι. Ἄς ἐγκατερέσωμεν λοιπὸν μεθ' ὑπομονῆς, ἀφοῦ τόσοσ καὶ τόσοσ δὲν δυνάμεθα, ὅπως ὁ Τρυγαῖος ἐκεῖνος, ὁ ἦρωσ τῆς κωμῆδίας τοῦ Ἀριστοφάνους, ν' ἀνέλθωμεν ἐπὶ ἱπποκωνθάρου μέχρι τῶν οὐρανίων δωματίων καὶ νὰ παρακαλέσωμεν τοὺς θεοὺς νὰ σταματήσωσ τὸν πόλεμον, τὸν συντριβόντα εἰς τὸ ἴδιον τοῦ χώρας καὶ βασιλεία, καὶ ἀφοῦ δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ συναγεῶωμεν τοὺς νεναρχομένους λαοὺς ὅπως ἀνασύρωσι τὴν ἔγλειστον ἐντὸς σπηλαίου Εἰρήνην, τὴν εἰρήνην τὴν ὀλβιοδότεραν, τὴν ὁποίαν μετ' ὄραίουσ στίχοισ ὕμνησεν ὁ ἀρχαῖος ποιητῆς Βικυκλίδης:

*Τίθει δὲ τε θναοῖσιν εἶράνα μεγάλη,
πλοῦτον καὶ μελιγλώσσων ἀοιδῶν ὄνθεα,
δαίδαλαίων ἔ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσιν αἰθεσθαι βοῶν.
Ἐσθ' ἄ φλογὶ μῆρα ταυτηέων τε μῆλων,*

*γυμνασίων τε νέοις, αὐλῶν τε καὶ κάμων μέλειν
ἐν δὲ σιδαροθετοῖς πρόπαζεν αἰθάν ἀραχνῶν
ἰστοὶ πύλονται.
ἔγγεά τε λογχοτά, ξίφεά τ' ἀμφήκεα δάμναται εὐρώσ'
χαλκείων δ' ὄνη ἴσσι σάλπιγγων κτύπος,
οὐδὲ σὺλάται μελίφων ἔπνος ἀπὸ βλεφάρων,
ἀμὸν ὅσ θάλλει νεῶσ
συμποσίων δ' ἐρατῶν βολθουσι ἀγυαί, παιδικοὶ δ' ὕμνοι
[φλέγονται.]*

οἵτινες, κατὰ ἰδικὴν μου ἀνευ ἀξιώσεων μεταφρασίν, ἔχουν ὡς ἑξῆς:

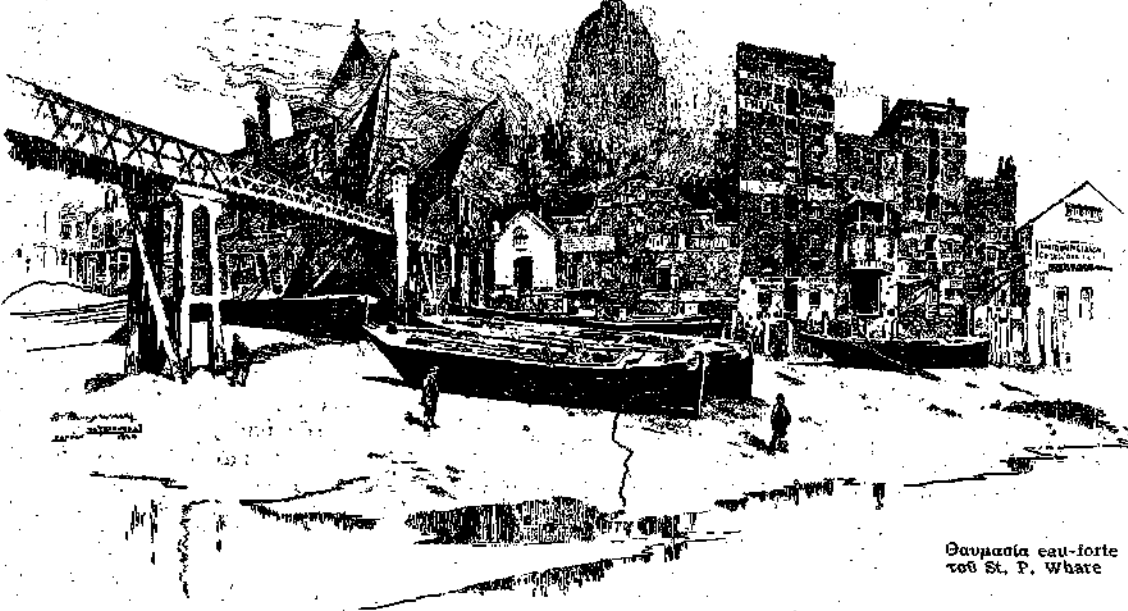
*Φέρνει ἡ εἰρήνη πάγματα εἰς τοὺς θνητοὺς μεγάλα.
Φέρνει τοῦ πλοῦτον τὰ καλά, τῶν ποιητῶν τῆς χώρας,
τῶν ποιητῶν ποὺ φάλλουσι γλυκόφωνα τραγούδια.
Στοὺς πλουμισμένους τοὺς βωμοὺς, στήν ἔσθ' ἄ φλόγα*

*καίονται μνηρὰ παρειῶν βωιδιῶν, προβάτων μακρομάλλων.
Πηγαῖνον στὰ γυμνασία οἱ νέοι με προθυμία,
χοροὺς καὶ ξεφαντώματα μόνη φροντίδα ἔχουν.
Στὸ σιδαρένο πιάσιμο ἐπάρω τῆς ἀσπίδος
μαῦδες ἀράχνες κάθονται: τὰ λογχοτά κοντάρια
καὶ τὰ σπαθῖὰ τὰ δίκουπα παρειῶ σκουριὰ τὰ τρώγει.
Ἡ χάλκινος ἡ σάλπιγγος βαρεῖά λαλιὰ δὲν βράζουσι
νὰ διώξουσ ἀπ' τὰ βλέφαρα τὸν ποθεινὸ τὸν ἔπνο,
ὁποῦ καρδιά καὶ στήθος γλυκὰ μᾶς ξεκουράζει.
Στὰ σπῖτια καὶ στήν ἀγορὰ γλέντια πολλὰ γροικιῶνται
καὶ ξεφρονίζουσ τὰ παιδιὰ δλόχαρα τραγούδια.*

Ἡμεῖς ὡς παρακαλέσωμεν τὸν ἰδικόν μας Θεόν, τὸν Θεόν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, ὑπὲρ τῆς ὁποίας διηνηκῶς δέεται ἡ ἱερά αὐτοῦ Ἐκκλησία, ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ καταπέμψῃ ταχέως τὸ ἡμερον φῶς τῆς εἰρήνης εἰς τὴν αἵματοποτίτιστον γῆν, διὰ νὰ διαλύσῃ τὸν ἔσφον καὶ ν' ἀποδιώξῃ τὸ εἰδεχθὲς φάσμα τοῦ δλέθρου καὶ τῆς φρίκης.

X. ANNINOΣ

ΜΙΑ ΓΟΝΙΑ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Θαυμασία eau-forte τοῦ St. P. Whare

* ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΝ ΑΥΓΗΝ *

Η ΑΥΣΤΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἐγραψα ἄλλοτε δι' αὐτὸ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς αὐστράσεως τοῦ Νεοελληνικοῦ Θεάτρου ὑπεστρωξέτο τοῦτο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλοῖα θὰ ἦτο σήμερον ἡ τύχη αὐτοῦ. Νῦν, ὅτε πρόκειται νὰ τροποποιηθῇ ὁ Χάρτης τῆς Εὐρώπης, ὅτε αἱ ἐμπολέμοι Μεγάλαι Δυνάμεις προσπαθοῦν νὰ προσελκύσωσ πρὸς ἑαυτὰς τοὺς μικροτέρους λαοὺς, ὑπενθυμίζουσι εἰς αὐτοὺς τὰς ὑποχρεώσεσ ὡς οὗτοι ἔχουσ πρὸς ἐκείνας, εὐκαιρον, νομίζω, εἶναι ν' ἀποκαλυφθῇ εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ποία ἦτο ἡ ἀφορμὴ οὐχὶ πλέον τῆς ἀδιαφορίας τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸ δυστυχισμένον ἑλληνικὸν Θέατρον, ἀλλὰ τῆς συστηματικῆς παρ' αὐτῆς καταδιώξεως αὐτοῦ.

Ἄφορμὴ λοιπὸν ἦτο ἡ... Ἀυστρία, εἰς ἣν καὶ μόνην ὀφείλεται ἡ καταδιώξις τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου, ἣν συστηματικῶς ὑπέστη τοῦτο ἀπὸ τοῦσ Βαυαροὺς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπικρατήσεως αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι!

Αἱ διάφοροι ἀπόπειραι, αἵτινες ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις πρὸ τοῦ 1840 πρὸς ἀνασύστασιν τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, ἀπέτυχον καθ' ὄλοκληρίαν, ἐπικρατήσαντος καθ' ὄλην τὴν γραμμὴν τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Ἐν τούτοις, ἐν μέσῳ τῆς φρενιτιδος καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις κατέλαβε πάσας τὰς τάξεσ τῆς κοινωνίας τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὸ περιφημον αὐτὸ ἰταλικὸν μελό-

δραμα, ἐνεφανίσθη κάποιος δυστυχῆς, Νικόλαος Φορμάνος τὸ ὄνομα, καὶ ἀνέλαβε νὰ δώσῃ μερικὰς δοκιμαστικὰς παραστάσεσ ἑλληνικῶν ἔργων εἰς τὸ νεόδμητον τότε θέατρον τῶν Ἀθηνῶν, τὸ μετέπειτα «θέατρον Μπούκουρα».

Τὸ εὐχάριστον αὐτὸ γεγονός ἀνηγγέλη διὰ τοῦ «Βήματος» τῆς 16 Μαρτίου 1840 ὡς ἑξῆς: «Εἰς τὸ θέατρον Σανσῶνη θὰ παριστάνονται τοῦ λοιποῦ καὶ ἑλληνικαὶ διάφοροι τραγούδια. Προκαταρκτικῶς ἤδη ἠγοράσθησαν δέκα παραστάσεσ διὰ δραχμὰς 5,000 καὶ θὰ παρασταθῇ πρῶτον ὁ «Τιμολέον» παρὰ τινῶν κυρίων, οἵτινες εὐηρέστησαν ἐν Σύρῳ».

Πράγματι, οἱ κύριοι αὐτοί, οἵτινες εὐηρέστησαν ἐν Σύρῳ, ἔδωσαν μετὰ τινὰς ἡμέρας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καστόρχη τὸν «Τιμολέοντα» τοῦ Ζαμπελίου καὶ κατόπιν «τὸν Σκεντέρμπεην». Μεθ' ὄλας τὰς ἐλλείψεσ τῶν αὐτοσχεδιῶν αὐτῶν ἠθοποιῶν, ἀμφότεραι αἱ παραστάσεσ διεξήχθησαν κερνηγρικώτατα, ἐν μέσῳ ζητωκραυγῶν καὶ ἐπευφημιῶν, τοῦ θεάτρου κατακλυσοθέντος ἐκ τῶν λαϊκῶν ἰδίως τάξεων. Ἄλλ' ὁ τοιοῦτος τοῦ λαοῦ ἐνθουσιασμός διὰ τὸ ἑθνικὸν θέατρον δὲν ἀντήχησε καλῶς εἰς τὰ ὄρα τῶν Βαυαρῶν, οἵτινες καὶ πᾶν μέσον μετῆλθον πρὸς καταστολὴν αὐτοῦ. Νὰ ἐμποδίσουσ ὅμως τὰς παραστάσεσ ἀνευ λόγου δὲν ἠδύναντο

ἢ μάλλον δὲν ἤθελον νὰ φανῶσιν ὅτι τὰς ἐμπο-
δίζουν οὐκ ἦσαν εὐρισκόν χιλιάς δύο ἀφορ-
μὰς νὰ ὑποχρεώσουν τὸν δυστυχῆ Καστόρχην
ν' ἀναβάλλῃ τὰς παραστάσεις του, ὅτις μάτην
διεμαρτύρητο εἰς ὅτι μὴ θελότων ν' ἀκούσωσιν.
Ἐν τούτοις, μετὰ μηνιαίαν σχεδὸν διακοπὴν,
ἐπανεληφθήσαν καὶ πάλιν αἱ παραστάσεις δο-
θέντος πρώτου τοῦ «Ρήγα τοῦ Φεραίου», ὅστις
καὶ ἐγένετο ἡ ἀφορμὴ νὰ ἐγκαθιδρυθῆ ἐν Ἑλ-
λάδι καὶ ἡ ἐπὶ τῶν θεατρικῶν ἔργων λογοκρισία.

Ἐθὺς μετὰ τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ
σηθέντος ἔργου, ὁ ἐν Ἀθήναις τότε πρεσβευ-
τῆς τῆς Αὐστρίας διεμαρτυρήθη πρὸς τὴν ἑλλη-
νικὴν Κυβέρνησιν, διότι μεταξὺ τῶν προσώπων
τῆς τραγωδίας τοῦ Ζαμπελίου ὑπῆρχε καὶ τις
Αὐστριακὸς πρέσβυς παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ,
ὅστις ἔμνηκτιρίζετο, καὶ τοῦτου ἕνεκα ἐξήτησε
τὴν ἀπαγόρευσιν ἐν τῷ μέλλοντι τῆς παραστά-
σεως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔργου. Ἡ ἑλληνικὴ
Κυβέρνησις, πεισθεῖσα εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ
Αὐστριακοῦ πρεσβευτοῦ, ἔσπευσε ν' ἀπαγορεύσῃ
τὴν παράστασιν τοῦ «Ρήγα τοῦ Φεραίου». Ἐν
ὑποσημείωσει ἀρθροῦ περὶ τῆς πρὸς τὸν Ρήγαν
Φεραῖον προδοσίας τῆς αὐστριακῆς Κυβερνή-
σεως, δημοσιευθέντος ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ Σάλπιγγι
ἢ Φωνῇ τῆς Ἐλευθερίας» (ἀριθ. 3-4, ἔτος
πρώτον, τῇ 1 Ἰουνίου 1840) φέρονται τὰ ἑξῆς:
«Πᾶς Ἕλληνας γινώσκει καλῶς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν
τὴν Κυβερνησιν ἥτις ἐπρόδωσε τὸν Ρήγαν μᾶς
ἡμεῖς ὁμῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ρη-
τῶς τὸ χρυσὸν τῆς ὄνομα, φοβούμενοι μήπως
ὁ Κ. ἀντιπρόσωπός τῆς ἐξαγριωθῆ ἔναντιόν
μας, ἐκθέτοντες μίαν τοιαύτην ἀληθεστάτην ἀλή-
θειαν, καὶ ἐκτοξέσῃ τὰ ἐχθρικά του βέλη κατ'
αὐτῆς τῆς φωνῆς τῆς Ἐλευθερίας, ἥτις κατ'
τύχην εἶχε συνενταφιασθῆ ἀπὸ τοὺς Α. . . . πρὸ
52 σχεδὸν ἐτῶν, ὁμοῦ μὲ τὸν αἰδιδίμον Ρήγαν
μας καὶ ἡ ὁποία, θεία συνάρσει, ἀναγεννᾷται
σήμερον εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ὀθω-
νός! εἰς τὰς ποτὲ δεδοξασμένας καὶ τώρα βαρ-
βαρομολυσμένας Ἀθήνας» μ' ὅλα ταῦτα καὶ
τώρα τίς ἐγγυᾶται τὴν καταδίωξίν μας ἐκθέ-
τοντας τοιοῦτον ἐθνικὸν θέμα; Μάλιστα ὅταν
βλέπῃ ν' ἀποδοκιμάζεται ὅλη ἑλληνικὴς θεα-
τρικῆς παραστάσεως καὶ πολλῶν δὲ μάλλον ἢ
τοῦ Ρήγα, ὅστις ἤνοιξε πρώτος τὴν θύραν τῆς
ἐλευθερίας μας μὲ τὸ πολυτιμότερον τῆς ζωῆς
του! οὐαὶ! καὶ πύλαι Ἄδου κατισχύσουσι! καὶ

¹ «Ρήγαν Φεραῖον» εἶχε τονίσει καὶ ὁ Κερκυραῖος
μουσουργὸς Ἰωσήφ Διβερῆλης ἐπὶ στίχων τοῦ Γερασί-
μου Μασκοῦ. Ἄλλ' ὡς διηγείτο ὁ ἴδιος μουσουργός,
ἀποθανὼν τῷ 1899, ἡ τότε Ἰωνικὴ Κυβέρνησις ἀπηγό-
ρευσε τὴν παράστασιν τοῦ μελοδράματος διὰ πολιτι-
κούς λόγους!

τίς εἶναι ἀρῶ γε! ὁ ἀποδοκιμάζων τὴν ὅλην
ταύτην, δὲν εἶναι οὔτε Ἕλληνας! οὔτε ἡ Κυβέρνη-
σις! οὔτε ὁ διοικητής! Ἄπαγε! ἀλλὰ τίς εἶναι;
ναπικαὶ μάλιστα ἢ γραμματικὴ τῶν Αὐγου-
στίνου, τὰ ὁποῖα συνεζημώθησαν (κατ' ἔτυχη)
εἰς Βιέννην τῆς Αὐστρίας, μὲ τὴν κακοήθειαν
καὶ διαφθοράν, μὲ τὸν ἀπολιτισμὸν καὶ τὸν ζυ-
γὸν εἰς τὸν τραχὺλὸν των, καὶ τελευταῖον μὲ τὸ
ὄνειδος τῆς προδοσίας . . . καὶ τί ζητοῦσι τὰ
ἄχθῃ ταῦτα εἰς τὴν Ἑλλάδα; ἀναντιρρήτως νὰ
σπείρωσι τὸν σπύρον τῆς κακουργείας των καὶ
νὰ μᾶς εἰσαῶσι τὸν ἀπολιτισμὸν των καὶ τὴν
κατασκοπεῖαν τῶν 1831 — 32». Ἐν τούτοις,
παραδόξως καὶ χωρὶς τις τῶν ἐν Ἀθήναις πρε-
σβευτῶν νὰ διεμαρτυρηθῆ, ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνη-
σις ἀπηγόρευσε συγχρόνως καὶ τὴν παράστασιν
τοῦ «Γεωργίου Καστριώτου», τοῦ «Τιμολέοντος»,
τοῦ «Βρούτου» καὶ τοῦ «Κωνσταντίνου τοῦ Πα-
λαιολόγου»¹, ἅτινα πάντα, κατὰ σατανικὴν σύμ-
πτωσιν, ἦσαν ἀκριβῶς τὰ ἔργα ἐκεῖνα, ἐξ ὧν
ἀπηρτίζετο τὸ δραματολόγιον τοῦ Καστόρχη καὶ
τὰ ὁποῖα, παρασταθέντα καὶ ἄλλοιτε, ἦσαν
περισσότερον εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν κοινόν, ὅπερ
ἠγνοοῖ ν' ἀκούῃ ἑλληνικὰ κυρίως ἔργα ἀπὸ
σηνῆς.

Ἄλλὰ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἐπῆλθε
τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα ὁ κόσμος ἔπαυσε νὰ
συχνάτῃ εἰς τὰς ἑλληνικὰς παραστάσεις, καθ' ὅς
ἐδίδοντο κατ' ἀνάγκην πλέον ἕξνα ἔργα, οὐδένα
ἐνθουσιασμὸν προκαλοῦντα, καὶ προετίμα ἀντ'
αὐτῶν τὸ ἰταλικὸν μελοδράμα. Διὰ τὰ μὴ μείνῃ
δὲ ἀνευ δικαιολογίας ἢ προτίμησις αὐτῆ τοῦ ἰτα-
λικοῦ μελοδράματος, ἔσπευσαν οἱ ἐνδιαφερό-
μενοι καὶ ἐδημοσίευσαν εἰς ἑλληνικὴν (!) τινα
ἔφημερίδα τῆς ἐποχῆς τὰ ἑξῆς: «Τὸ θέατρον
ἦτο σχολεῖον τοῦ λαοῦ, ὅτε, ἀγνοουμένης τῆς τυ-

¹ Ἐν ἐτέρῳ ἀρθρῷ τοῦ σηθέντος περιοδικοῦ («Ἑλ-
ληνικὴ Σάλπιγξ ἢ Φωνὴ τῆς Ἐλευθερίας» τοῦ 1840)
καὶ ἐν ἀσλίδι 62 φέρονται τὰ ἑξῆς: «Τί ἀρῶ γε ἤθελεν
εἰπῆ (ὁ Κοραΐς) εἰάν, ζῶν σήμερα, ἔβλεπε καὶ ἤκουε
τὴν σύστασιν ὅχι κἀν ἑλληνικοῦ θεάτρον—πρὸς παρά-
στασιν δηλονότι θεμάτων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας εἴτε
παλαιᾶς εἴτε νέας διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης—ἀλλὰ
θεάτρον ἰταλικὸν; καὶ τοῦτο εἰς ποῖαν τῶν πραγμάτων
τῆς πολιτείας μας κατάστασιν; κατ' ἤν φρεῖ! οὔτε καὶ
δὲν ἠξιώθημεν ἀκόμη ν' ἀνεγείρωμεν, μ' ὅλας τὰς
προσπαθείαις καὶ τὰς γενναίας συνεισφοράς τῶν ὁμο-
γενῶν! Γοερῶς βέβαια ἤθελε θρηνηθῆ τὸ ἔθνος του,
διὰ τὸν ὀλισθηρὸν πρὸς τὴν κακίαν καὶ κακοήθειαν
τοῦτον ῥοθὸν καὶ ὅταν, κατὰ μεγίστην του δυστυχίαν,
ἤκουεν, ὅτι διὰ λόγους ἀνωτέρας καὶ τοὺς ὁποίους δὲν
εἶναι τῆς ἀρμοδιότητός μας νὰ ἐξηκινῶμεν ἀπεδιώχθη
«Τιμολέον» καὶ «Ρήγας Φεραῖος» καὶ «Σκεντέμπη»
ἀπὸ τὸ κάμαράμενον μᾶς Σανσόνειον θέατρον, ἀναμ-
φιβόλως, ὡς ἄλλος Ἰσοκράτης διὰ τὴν ἐθνικὴν τοῦ
ἔθνους του ἀπόλειαν ἀποστειθελίς, ἤθελε φέρει μόνος
του τὸ τέλος τῆς ζωῆς του».

πογραφίας, συνήθροισον οἱ Εὐριπίδαι, Σοφο-
κλεῖς, Αἰσχύλοι, Ἀριστοφάνεις καὶ Μένανδροι
τρεις χιλιάδας λαοῦ καὶ, ἀναμηνύοντες τὴν ξη-
ρὰν διδασκαλίαν μὲ τὴν διὰ τῶν αἰσθήσεων
ἠδονὴν, ἐνέσπειραν εἰς τὰς ψυχὰς των τὸν πρὸς
τὴν ἀρετὴν ἔρωτα, τὴν εὐσπλαγχτίαν, τὰ γεν-
ναῖα φρονήματα ἢ ἀπεδείκνυν τὸ γελοῖον τῶν
ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν ἀλλὰ σήμερον δυνά-
μεθα εἰς τὸν κοιλῶνά μας μόνοι νὰ διδασκώ-
μεθα, ἀναγινώσκοντες δράματα. Εἰς τὸ θέατρον
λοιπὸν δὲν συγγάζομεν διὰ νὰ ὀφελούμεθα, ἀλλὰ
διὰ νὰ διασκεδάσωμεν τὸ μῆκος τῶν χειμερινῶν
νυκτῶν, καὶ, φυσικῶ τῷ λόγῳ, ὡς μάλλον ἠδυνά-
μενοι εἰς τὸ ἰταλικὸν μελοδράμα, προκρίνομεν
αὐτὸ τῶν κομφοδιῶν καὶ τραγωδιῶν.

Ψευδῆς ὅσον καὶ μωρὰ ἢ δικαιολογία! Οἱ
λόγοι, δι' οὓς «προεκρίνετο» τὸ ἰταλικὸν μελο-
δράμα τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρον, ἦσαν ἄλλοι, πολὺ
σπουδαιότεροι. Μᾶς τοὺς ἀναφέρει ἐν ἔτος μετὰ
τὴν προμελετηθεῖσαν καταστορῆσιν τοῦ Φορμά-
νον, ὅστις πνιγείε εἰς πέλαγος χρεῶν ἠναγκάσθη
νὰ διακόψῃ τὰς παραστάσεις του¹, ὁ «Obser-
vateur Grec» τῆς 28 Δεκεμβρίου 1841. Πραγ-
ματευόμενος ὁ συντάκτης τῆς ῥηθείσεως ἔφημε-
ρίδος περὶ ἑλληνικοῦ θεάτρον καὶ τῆς ἐνόχου
αὐτοῦ ἀνυπαρξίας, καίτοι οἱ λόγοι τῆς ἐποχῆς
ταύτης δὲν ἠμέλησαν νὰ γράψωσι καὶ μεταφρά-

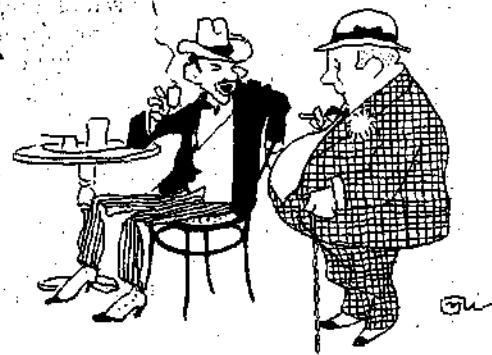
¹ Ὁ κ. Ν. Φορμάνος, ἐπιχειρήσας ἀνάστασιν τοῦ
ἀρχαίου ἑλληνικοῦ θεάτρον, ὑπεθήκευσε καὶ αὐτὰ τὰ
κτῆματά του πρὸς κατάρθωσιν τοῦ σκοποῦ, σήμερον
δὲ μένει πένης, κατεστρεμμένος μόνον εἰς τὰς δημο-
πρασίαις των. . . («Τοῦ ἔτους», φυλλάξ. 5 καὶ 6, 1841).

σωσι διάφορα δράματα καὶ κομφοδίας, ἐπάγεται
τὰ ἑξῆς βαρσοῦμαντα: «Ἦρξαι μάλιστα νὰ
παριστάνωσι μερικὰ ἑλληνικὰ δράματα, ὅτε Σύμ-
βουλοὶ τῶν τοῦ Στέμματος, φῶσι ἐπιρροεῖς νὰ
διαβάλλωσιν ὡς επικίνδυνα τὰ ὁποῖα δὲν ἐννο-
οῦσαν ἐθνικὰ σημεῖα, συνέλαβον ἀντιπαίδειαν
καὶ ἐμπόδιον ὥστε νὰ μὴ ἀναπτύχῃ ἡ τάσις
αὐτῆ τῶν πνευμάτων».

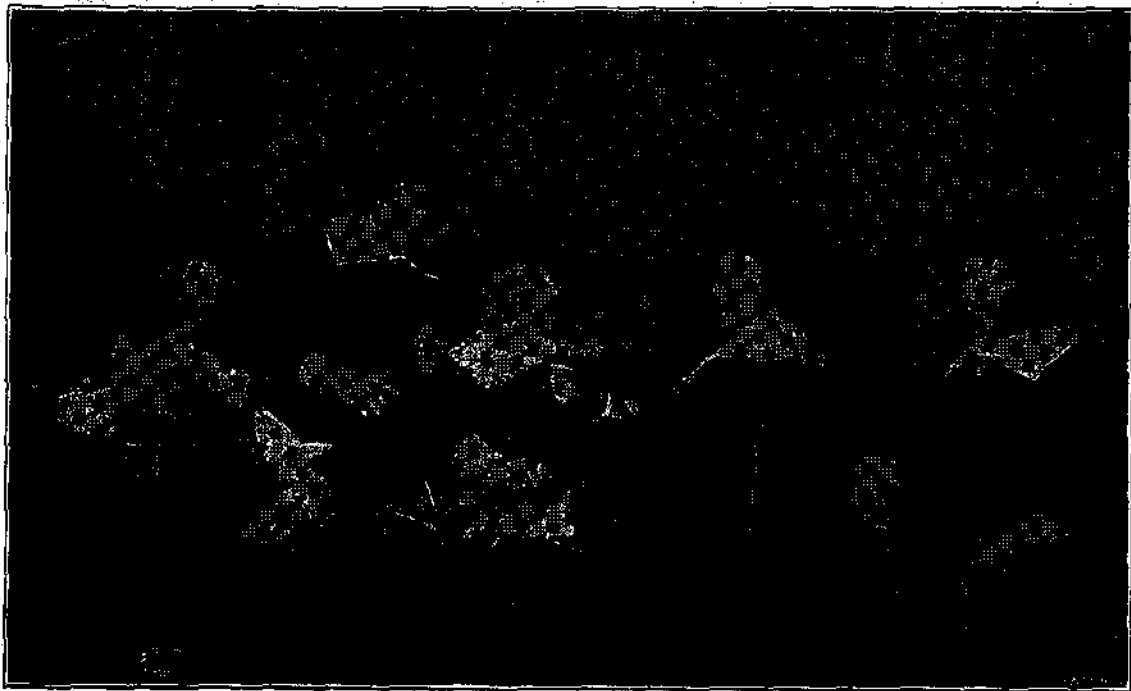
Τὴν διαγωγὴν ταύτην τῶν Βαυαρῶν δὲν ἐλη-
σμόνησαν οἱ Ἕλληνες οὐδὲ μετὰ τὴν πολιτικὴν
μεταβολὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843. Ὁ «Πρω-
τὸς Κήρυξ» τῆς 15 Σεπτεμβρίου 1843, ἀγγέλλων
τὴν ἔναρξιν τῶν ἑλληνικῶν παραστάσεων, ἐπά-
γεται τὰ ἑξῆς: «Τώρα πλέον θὰ ἴδωμεν καὶ τὸ
ἐθνικὸν μᾶς θέατρον προοδεῖον καὶ μὴ πολε-
μούμενον ἀπὸ τοῦ βαυαρικοῦ συστήματος τοῦς
ὁπαδοῦς». Μετ' ὀλίγας ἡμέρας (22 Σεπτεμβρίου
1843), ὅτε ἐγνώσθη ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ θεάτρον ἐπι-
τροπὴ ἔφερε διάφορα προσκόμματα διὰ τὴν
ἔναρξιν τῶν ἑλληνικῶν παραστάσεων, προσέειπε
τὰ ἑξῆς: «Ἐν τούτῳ ἐχρηται ἀληθείας, δυσαρ-
στοῦμεθα διότι βλέπομεν καὶ σήμερον ἀνθρώ-
πους πάσχοντας Βαυαροφοβίαν, ἐνῶ οἱ Βαυαροὶ
ἐπῆγαν πίσω ἀπὸ τὸν ἥλιον, κατὰ τὴν παροι-
μίαν. Ἄλλοτε ἐμποδίζοντο αἱ τραγωδίαι αἱ πε-
ριέχουσαι ἐλευθερία καὶ γενναῖα φρονήματα,
ἀλλὰ τὸ πᾶν ἦτο δοῦλον τότε, καὶ ἄς μάθῃ ἡ
ἐπιτροπὴ ὅτι οἱ Ἕλληνες προτιμοῦν τὰς τραγω-
δίας τοῦ Βότσαρη, τοῦ Καραϊσκού, τοῦ Τιμο-
λέοντος καὶ τοῦ Ρήγα ἀπὸ τὰ τερετίσματα τῶν
μελοδραμάτων, τὰ ὁποῖα, ὅσον καὶ ἀν θεωρη-
θῶσιν ἑξαισία, διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι βλαπτικά».

N. I. ΛΑΚΑΡΗΣ

ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΙΚΑ

— Τί θανες χθές βράδυ;
— Μπᾶνα καὶ διαρκῶς . . . μπᾶνα.

FRANS HALS
ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΛΛΑΝΔΙΚΗΣ

Οι Έφοροι του Νοσοκομείου
της Αγίας Ελισάβετ

Ο ΕΡΑΣΤΗΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

* ΔΙΗΓΗΜΑ *

Ο Ανατόλιος Δυσμάς — φιλολαγικό ψευδώνυμο του Ζαχαρία Κοντοθεοδώρου — γύρισε στο σπίτι του κάπως αργά, έκλεινο το βράδυ. Η μητέρα του κι ο μικρότερος αδελφός του είχαν καθίσει πιά στο τραπέζι, βαριεστημένοι να τον περιμένουν, και τη στιγμή που ο Ανατόλιος, σπρώχνοντας απότομα την πόρτα, μπήκε στην τραπέζα, οι άλλοι βρίσκονταν στο φρούτο.

— Μά, παιδί μου, Ζαχαρία μου, τί ώρα είναι αυτή κοιόχεσαι; τού είπε δειλά η μητέρα του. Έγώ επί τέλους είμαι και γρηά γυναίκα! Θέλω να φάω στην ώρα μου, να ήσυχάσω. Δεν είναι πρώτη φορά που σου τό λέω.

Ο Ανατόλιος δεν αποκρίθηκε. Όλα αυτά τα μικροβιάσανα, ή τακτικές ώρες, τα τυπικά του σπιτιού, οι συγγενικοί δεσμοί, ή πρόδημις της οικογενείας, τον στενοχωρούσαν, τού φαινονταν πράγματα μικρά και ταπεινά, πρό πάντων πράγματα «στενά», όπως συνείδηζε να τα χαρακτηρίσει, με την αγαπημένη του αυτή λέξη.

Πέταξε τὸ πλατύ, μαλακό και χνουδατό του καπέλλο άπάνω σὲ μία πολυθρόνα, τὸ πανωφόρι του σ' έναν καναπέ, τὰ χοντρά γάντια του

σὲ μία ἐταξέρα, διώρθωσε τὰ ἀφθονα μαλλιά του, με τὰ μακρουλά, καλλιεργημένα του δάχτυλα, και κάθισε σὲ τὸ τραπέζι. Ἐφαγε βιαστικά και ἀπόρητα, ξεφυλλίζοντας μαζί ένα περιοδικό, που ἔβγαλε ἀπ' τὴ τσέπη του και που τὸ περιεχόμενό του, καθώς ἔρριχνε βιαστικές ματιές στίς σελίδες του, φαινότανε νὰ τοῦ κἀνη ἀηδία και ἀπογοήτευσι.

— Στενά πράγματα, στενά — μουρμούρισε μοναχός του — μικρόψυχα!

Και πέταξε περιφρονητικά τὸ φυλλάδιο σὲ μιὰ κόψη.

— Τί εἶπες, παιδί μου; τού εἶπε γλυκά ἡ μητέρα του.

— Τίποτε, μητέρα, τίποτε...

— Τί θέλεις νὰ πῆ; εἶπεν ὁ μικρότερος αδελφός του; Δεν τονὲ ξέρεις; Αὐτός μιλάει με τὸν εἰκότῳ του! Που μᾶς καταδέχεται ἐμᾶς;

— Ἐσὺ νὰ κνττάξης τὴ δουλειά σου! μουρμούρισε ὁ Ανατόλιος, γυρίζοντας απότομα πρὸς τὸν αδελφό του. Ἐσὺ εἶσαι γεννημένος, παιδί μου, γιὰ μπακάλης. Τί νὰ μιλῶ με σένα; Κντταξε νὰ μάθης τὰ κωλυβογράμματά σου, γιὰ νὰ

Ernst Ludwig Kirchner

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΘΡ. ΖΑΪΜΗΣ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΗΣ
*** ΕΝ ΚΡΗΤΗ ***

*** ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ***
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ